
2010-5-RE

CAUSA 2010-5-RE

Número de registre 72-2010. Recurs d'empara

AUTE DEL 3 DE MAIG DEL 2010

BOPA núm. 28, del 12 de maig del 2010

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 10 de febrer del 2010, per la representació processal de la Sra. Montserrat Garcia Orosa i de la societat FENO, SA, mitjançant el qual interposa recurs d'empara contra l'aute del 12 de setembre del 2001, dictat per la Secció Civil del Tribunal de Batlles, contra l'aute del 15 d'octubre del 2009, dictat pel batlle de guàrdia i contra la sentència del 28 de gener del 2010, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, aquestes darreres resolucions pronunciades en el marc del procediment urgent i preferent, previst a l'article 41.1 de la Constitució, per haver-se produït una presumpta vulneració dels "drets fonamentals a la Jurisdicció en les seves vessants del dret a la defensa i a l'assistència tècnica d'un lletrat, al procés degut, el dret a obtenir una decisió fonamentada en dret, a un judici de durada raonable i al dret a un tribunal independent e imparcial predeterminat per la llei en el marc de la causa F-3-3/97" i dels "articles 6.1, 6.3b) i c), 8, 17 de la Convenció i l'article 1 del protocol addicional número 1 per a la Salvaguarda dels Drets Humans i les Llibertats Fonamentals" i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada per aquesta part, que declari infringits "el dret a la jurisdicció en la seva vessant al dret a la defensa i a l'assistència tècnica d'un lletrat, a un judici de durada raonable, a obtenir d'aquesta una decisió fonamentada en Dret, al procés degut, el dret a un judici just i a un tribunal imparcial predeterminat per la llei i el dret a la propietat reconeguts en els articles 10.1 i 10.2 de la Constitució. Les anteriors resolucions judicials també es troben en directa i absoluta contradicció amb el dret de tota persona que la seva causa sigui vista equitativament i en un termini raonable, per un tribunal independent e imparcial establert per la llei, que decideixi, sigui controvèrsies sobre drets o obligacions de caràcter civil, de disposar del temps i de les facilitats necessàries per preparar la seva defensa i a tenir l'assistència d'un defensor que esculli establerts en els articles 6.1, 6.3b) i 6.3c) 8, 17 entre altres de la Convenció Europea per a la Salvaguarda dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals de data 4 de novembre de 1.950 i a resultes d'aquestes infraccions acordi aquest tribunal anular la sentència nº 07-10 de la sala penal del tribunal superior de justícia d'Andorra de data 28 de gener del 2010 recaigut en el marc del procediment urgent i preferent de l'article 41.1 de la Constitució, l'aute de la secció civil de la batllia d'Andorra de data 15 d'octubre del 2009 i per extensió totes les resolucions

judicials, i es reconegui el dret de la recurrent a obtenir una resolució sobre el fons en el tema objecte del present recurs tot acordant-se la retroacció del procediment al moment en que es va produir aquesta vulneració”;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Carles Viver Pi-Sunyer;

Antecedents

Primer

El 30 de setembre del 2009, la representació processal de la Sra. Montserrat Garcia Orosa, de la societat FENO, SA i d'altres va presentar davant el batlle de guàrdia una demanda per vulneració dels drets fonamentals dels seus representats d'acord amb el procediment urgent i preferent, previst a l'article 41.1 de la Constitució contra totes les resolucions judicials recaigudes en el marc de la causa concursal F-3-3/97, i, en especial, contra l'aute de la Secció Civil del Tribunal de Batlles del 12 de setembre del 2001.

En aquest escrit, la representació processal esmentada denunciava que s'havien vulnerat els drets fonamentals a la jurisdicció en els seus vessants dels drets a la defensa, al procés degut i a l'assistència tècnica d'un advocat -per considerar que els seus representats no havien gaudit d'assistència lletrada-, a una decisió fonamentada en Dret, a un judici de durada raonable- ja que 12 anys des de la sol·licitud de suspensió de pagaments i fallida no s'havia procedit a la seva finalització-, i a un tribunal independent i imparcial predeterminat per la llei, atès que considerava que les decisions dels tribunals ordinaris tenien condicionada la seva potestat jurisdiccional únicament per un termini de 6 anys, d'acord amb l'article 90.1 de la Constitució, tots ells reconeguts a l'article 10.2 de la Constitució i als articles 6.1, 6.3 b) i c), 8 i 17 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals, així com l'article 1 del seu protocol addicional núm. 1.

Segon

El 15 d'octubre del 2009, el batlle de guàrdia va dictar un aute que desestimava aquesta demanda per tal com conclouia “que es desprèn de les presents actuacions que un dels sol·licitants ha duplicat de forma improcedent les seves peticions, en haver instat el present procediment sabedor que l'incident de nul·litat d'actuacions per ell formulat en els autes concursals, de contingut idèntic, encara no ha estat objecte de resolució, mentre que pel que fa a les dues altres parts sol·licitants, no han emprat l'expedient de l'incident de nul·litat d'actuacions, malgrat haver estat part en el recurs d'empara suara referit, on ja es féu palès que la utilització del present procediment tal com s'ha fet no esqueia. Per tant, tot plegat condueix a la convicció de que les demandes que ens ocupen han estat interposades amb manifest abús de dret.”

Tercer

La representació processal de la Sra. Montserrat Garcia Orosa i de la societat FENO, SA va presentar un recurs d'apel·lació contra la resolució del batlle de guàrdia i, el 28 de gener del 2010, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va desestimar aquest recurs i va confirmar l'aute del 15 d'octubre del 2009 esmentat.

El 10 de febrer del 2010, la representació processal de la Sra. Montserrat Garcia Orosa i de la societat FENO, SA va presentar un recurs d'empara contra l'aute del 12 de setembre del 2001, dictat per la Secció Civil del Tribunal de Batlles, i contra les dues decisions del batlle de guàrdia i de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia esmentades en els antecedents anteriors i recaigudes en el marc del procediment urgent i preferent, previst a l'article 10 de la Constitució.

Abans d'exposar la seva argumentació jurídica, la representació processal de les recurrents fa una exposició acurada i detallada de l'expedient concursal F-3-3/97 i de totes les actuacions i resolucions esdevingudes des del seu inici.

Seguidament, en les consideracions jurídiques del seu escrit manifesta, en primer lloc, que malgrat haver transcorregut 12 anys des de l'inici de la suspensió de pagaments i posterior fallida de la societat Construccions Margra, SA, encara no s'ha procedit a la seva finalització. I, considera que aquest procediment no està tenint una durada raonable "donada la manca de complexitat del mateix i que en tot cas aquestes dilacions són resultat de la manca de diligència de les autoritats judicials andorranes encarregades d'impulsar aquesta causa així com la baixa qualitat de les diferents resolucions judicials."

En segon lloc, aquesta part al·lega la vulneració del dret a la defensa i del dret a una decisió fonamentada en Dret. Aquestes vulneracions rauen en el fet que, del 8 de maig del 2001 a l'11 de maig del 2006, les recurrents no es van beneficiar de l'assistència tècnica d'un lletrat. Així mateix, la representació processal actual de les recurrents va impugnar una sèrie d'assemblees de creditors en el marc del procediment concursal de referència i, en data d'avui, encara no s'ha obtingut cap resposta.

En tercer lloc, s'ha vulnerat el dret a un tribunal independent i imparcial, ja que els jutjadors tenen condicionada la seva potestat jurisdiccional únicament per un termini de 6 anys, d'acord amb l'article 90.1 de la Constitució, quan s'hauria de garantir constitucionalment aquesta independència i imparcialitat de tots els jutges i magistrats del Principat fins a la seva edat de jubilació. Seguidament, cita jurisprudència del Tribunal Constitucional espanyol i del Tribunal Europeu dels Drets Humans que, segons el seu parer, coincideixen amb la seva postura en relació amb aquesta qüestió.

Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que declari infringits "el dret a la jurisdicció en la seva vessant al dret a la defensa i a l'assistència tècnica d'un lletrat, a un judici de durada raonable, a obtenir d'aquesta una decisió fonamentada en Dret, al procés degut, el dret a un judici just i a un tribunal imparcial predeterminat per la llei i el dret a la propietat reconeguts en els articles 10.1 i 10.2 de la Constitució. Les anteriors resolucions judicials també es troben en directa i absoluta contradicció amb el dret de tota persona que la seva causa sigui vista equitativament i en un termini raonable, per un tribunal independent e imparcial establert per la llei, que decideixi, sigui controvèrsies sobre drets o obligacions de caràcter civil, de disposar del temps i de les facilitats necessàries per preparar la seva defensa i a tenir l'assistència d'un defensor que esculli establerts en els articles 6.1, 6.3b) i 6.3c) 8, 17 entre altres de la Convenció Europea per a la Salvaguarda dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals de data 4 de novembre de 1.950 i a resultes d'aquestes infraccions acordi aquest tribunal anular la sentència nº 07-10 de la sala penal del tribunal superior de justícia d'Andorra de data 28 de gener del 2010 recaigut en el marc del procediment urgent i preferent de l'article 41.1 de la Constitució, l'aute de la secció civil de la batllia d'Andorra de data 15 d'octubre del 2009 i per extensió totes les resolucions judicials, i es reconegui el dret de la recurrent a obtenir una resolució sobre el fons en el tema objecte del present recurs tot

acordant-se la retroacció del procediment al moment en que es va produir aquesta vulneració.”

Fonaments jurídics

Primer

Abans d'entrar a analitzar el fons de la qüestió plantejada en aquest recurs d'empara, cal posar de manifest que, com assenyala la sentència aquí impugnada de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, el procediment urgent i preferent previst a l'article 41.1 de la Constitució no és l'idoni per a la defensa dels drets de l'article 10. En aquest supòsit, el procediment adequat és el de l'article 18 bis de la Llei transitòria de procediments judicials, d'acord amb l'article 94 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional (en la seva redacció d'abril de 1999). Tanmateix, en el cas aquí enjudiciat, aquest fet no ha de comportar la inadmissió del recurs, ja que els tribunals s'han pronunciat, sense cap restricció, sobre les pretensions formulades, de manera que la via judicial prèvia es pot considerar esgotada.

Segon

Com s'ha exposat amb deteniment en els antecedents, les recurrents en empara en el **“Sol·licito”** de la seva demanda al·leguen que les resolucions judicials objecte d'aquest recurs han vulnerat els seus drets a la defensa i a l'assistència tècnica d'un lletrat, a un judici de durada raonable, a obtenir una decisió fonamentada en Dret, a un procés degut, a “un judici just”, a un tribunal independent i imparcial predeterminat per la llei i “al dret a la propietat reconeguts en els articles 10.1 i 10.2 de la Constitució”. Aquestes resolucions també haurien vulnerat els drets dels articles 6.1, 6.3 b) i 6.3 c), 8, 17 “entre d'altres” (sic) del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals.

Per tal de resoldre les qüestions plantejades en aquest recurs cal, en primer lloc, acotar degudament el seu contingut.

Així, d'entrada, hem de reiterar, una vegada més, que en el nostre ordenament jurídic el recurs d'empara no té per objecte l'enjudiciament de possibles vulneracions dels drets del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals. L'únic objecte d'aquest recurs són els drets proclamats en la Constitució d'Andorra i, més concretament, els drets als quals la Constitució atorga expressament aquesta garantia jurisdiccional. Només aquests drets són susceptibles de ser examinats amb el cànon de constitucionalitat. Els drets del Conveni –i els dels altres tractats signats per Andorra- formen part de l'ordenament jurídic andorrà i la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans pot ser tinguda en compte a l'hora de precisar els drets fonamentals homòlegs, però no són per si mateixos cànons de constitucionalitat.

En segon lloc, també convé recordar que el dret a la propietat no forma part de l'article 10 de la Constitució, sinó de l'article 27 i està expressament exclòs del recurs d'empara per l'article 41.2 del text constitucional.

Finalment, la Constitució no proclama estrictament cap dret “a un judici just”, sinó a un procés degut.

Tercer

Delimitat l'objecte del recurs, estem en condicions d'analitzar la resta de les al·legacions

formulades. Concretament, pel que fa al dret a la defensa i a l'assistència tècnica d'un lletrat, la representació de les recurrents es limita a afirmar com a fonamentació de la seva pretensió que "com consta acreditat en el sumari, el anterior advocat del nostre representat va renunciar en data de 8 de maig del 2001 (foli 2.330 del sumari) a la defensa dels interessos del nostre representat i no ha estat fins a 11 de maig de l'any 2006 que el nostre representat ha tornat a tenir una assistència lletrada". És del tot evident que d'aquesta argumentació no es pot deduir que les resolucions judicials impugnades hagin provocat aquesta pretesa manca d'assistència lletrada o que no hagin posat remei a una manca indeguda d'assistència que els hi hagués estat al·legada amb anterioritat. El problema sembla totalment aliè a l'activitat judicial.

Quart

En relació amb la vulneració del dret a un judici de durada raonable, el recurrent és limita pràcticament a afirmar que després de "més de 12 anys" de la sol·licitud de la suspensió de pagaments encara no s'ha acabat el procediment de suspensió i de fallida. Argumenta que aquesta vulneració "és encara més evident atès que d'acord amb els articles 63 i següents del decret 04 d'octubre del 1969, la llei obliga a procedir a la venda de bens immobles en el termini màxim de tres mesos". La representació de les recurrents coneix, ja que així ho fa constar, la doctrina d'aquest Tribunal sobre el dret a un judici de durada raonable i sap que aquest dret no es vulnera pel simple incompliment dels terminis legalment establerts, sinó que cal ponderar, entre d'altres, la complexitat del cas, l'actitud processal de les parts i l'activitat o la passivitat dels tribunals de justícia al llarg de tot el procediment. A la representació lletrada de les recurrents li consta que en aquest cas s'han entrecruat procediments judicials plantejats en paral·lel, que s'han dictat molt diverses resolucions, entre elles alguna d'aquest mateix Tribunal, que alguna d'aquestes resolucions ha esdevingut ferma i que els tribunals han portat a terme moltes activitats de diversa mena. Doncs bé, quan s'al·lega la vulneració del dret a una decisió de durada raonable, especialment, quan es donen les circumstàncies d'aquesta causa, el recurrent té la càrrega de portar davant aquest Tribunal les dades concretes en les quals basa la seva pretensió, per exemple, els períodes concrets en què no hi ha hagut activitat judicial de cap mena. Des d'aquesta perspectiva no n'hi ha prou amb afirmar que més de 12 anys són molts, que en principi efectivament són molts, per resoldre el procediment de suspensió de pagaments i fallida ni que, com es diu en els "**Fets**" des de setembre de 1998 fins (sembla) juny de 1999, no es va donar resposta a un incident d'aixecament d'unes mesures cautelars. El Tribunal Constitucional no pot reconstruir les demandes.

Cinquè

La conculcació del dret a un procés degut es basa, segons les recurrents, en el fet de no haver obtingut resposta judicial a una petició d'anul·lació de tres assemblees de creditors. Doncs bé, com ha reiterat aquest Tribunal, el dret a un procés degut té com a contingut la protecció de les garanties processals que asseguren a les parts la possibilitat de defensar davant els tribunals els seus drets i interessos en igualtat d'armes processals. De l'escrit de demanda no es dedueix que les recurrents no poguessin fer valer les seves pretensions i donar resposta a les al·legacions formulades de contrari, en definitiva, no hi ha cap indici que s'hagin conculcat els drets processals que conformen el dret a un procés degut.

Sisè

En relació amb el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, les recurrents reiteren en aquest recurs d'empara les qüestions de fons que van ser objecte d'enjudiciament pels tribunals ordinaris i conclouen que les decisions adoptades per aquests són irraonables. Aquesta és una conclusió que

no es pot compartir. La decisió d'integrar a la recurrent i a la seva mare en la fallida del Sr. Màrius Adolf Garcia Graña i de la societat Construccions Margra, SA, en aplicació de l'article 69 del Decret del 4 d'octubre de 1969, és una decisió de legalitat ordinària que es pot discutir, com quasi totes les resolucions judicials, però no pot ser titllada d'arbitrària o irraonable, ni des del punt de vista lògic, ni des del punt de vista jurídic, ja que ni el raonament seguit té fallades lògiques, ni la interpretació s'aparta de manera manifesta d'una reiterada communis opinio dels juristes sobre aquestes qüestions. El mateix es pot dir de la legitimació activa de l'administrador judicial.

Setè

Finalment, la representació processal de les recurrents torna a plantejar amb contumàcia davant aquest Tribunal, amb els mateixos elements de fet i les mateixes argumentacions jurídiques, l'al·legació de la manca d'independència i imparcialitat dels tribunals enjudiciadors, pretesament derivada del termini de sis anys, renovables, al qual estan sotmesos els jutges. Aquest Tribunal no estima que tingui que modificar la seva recent i reiterada jurisprudència en aquesta matèria i acorda adjuntar a la notificació d'aquesta resolució, la sentència 2006-17-RE i els autes 2007-25-RE, 2007-39-RE i 2009-17-RE en els quals, com li consta a la representació processal de les recurrents, es contenen els raonaments que la fonamenta.

Per tot el que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

DECIDEIX:

Primer

No admetre a tràmit, el recurs d'empara 2010-5-RE, interposat per la representació processal de la Sra. Montserrat Garcia Orosa i de la societat FENO, SA, contra l'aute del 12 de setembre del 2001, dictat per la Secció Civil del Tribunal de Batlles, contra l'aute del 15 d'octubre del 2009, dictat pel batlle de guàrdia i contra la sentència del 28 de gener del 2010, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.

Segon

Notificar aquest aute a la representació processal de les recurrents, al president de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

Tercer

Publicar aquest aute, d'acord amb el que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Acordat a Andorra la Vella, el 3 de maig del 2010.

Carles Viver Pi-Sunyer Pierre Subra de Bieusses

President

Vicepresident

Didier Maus

Juan A.Ortega Díaz-Ambrona

Magistrat

Magistrat